РІК 1934. Червень Ч. IV.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

Ч. 2798. — Речинець до вношення подань о приняття до духовної Семинарії.

Ґімназійні абітурієнти, що наміряють посвятитися духовному станови, мають внести до Еписк. Ординаріяту прохання о приняття до духовної Семинарії до дня 31. липня ц. р.

До прохання належить долучити:

1) свідоцтво хрещення і миропомазання;

2) свідоцтво зрілости (в оригіналі) і всі ґімназійні свідоцтва;

3) власноручно написаний перебіг свойого життя;

4) заяву щодо оплати за удержання в дух. Семинарії;

5) почтові значки на 1 зл. на кошти переписки.

Кандидат, котрий покінчив науки в ґімназії, яка находиться поза округом перемиської Епархії, має попросити свойого о. катихиту, щоби надіслав впрост до Еписк. Ординаріяту звіт про його поведення.

Про день, в котрому кандидат має особисто явитися в Еписк. Ординаріяті до елекції, буде кандидат окремо повідомлений. В цьому дні кандидат дасться оглянути семинарійному лікареви, котрий видасть опінію щодо фізичної здібности кандидата до духовного стану.

Еписк. Ординаріят поручає Всч. о. Душпастирям повідомити про це ґімназійних абітурієнтів, котрі перебува-

ють в їх парохії і переслати до Еписк. Ординаріяту до дня 31. липня ц. р. совісний і точний звіт про поведення кандидата та його родичів.

Ч. 2908 — Духовні вправи для священиків.

До участи в духовних вправах сего року є обовязані всі священики, котрі з якоїнебудь причини сего обовязку не сповнили у своїм часі, дальше всі безженні, висвячені до 1933. р. включно, вкінці жонаті, котрі останній раз відправили реколекції у 1931. р.

На переведення сих духовних вправ визначується 3 серії, а саме 2 для безженних священиків, а 1 для жонатих з огляду на майбутній душпастирський курс у вересні, котрий буде уважатися за духовні вправи, в котрім — як се можна предвидіти — возьмуть участь головно старші священики.

I. Серія духовних вправ для безженних священиків відбудеться в часі від понеділка 25. червня вечером до пятниці 29. червня рано, в котрій — як висще зазначено — обовязані взяти участь всі Отці висвячені як безженні до 1933 р. включно з отсих Деканатів: Балигородський, Бірчанський, Бориславський, Буківський, Варяжський, Височанський, Горлицький (I. часть), Грибівський (I. ч.), Динівський, Добромильський, Дрогобицький, Дуклянський (I. ч.) Жовківський, Жукотинський, Комарнянський, Короснянський, Краковецький, Куликівський, Лежайський, Ліський, Лупківський, Лучанський, Любачівський, Лютовиський, Перемиський (I. ч.) і Риманівський (I. ч.).

II. Серія для безженних відбудеться від понеділка 2. липня вечером до пятниці 6. липня рано, в котрій з узглядненням евентуальної участи в душпастирськім курсі візьмуть участь всі прочі безженні священики.

III. Серія буде від понеділка 16. липня вечером до пятниці 20. липня рано, в якій візьмуть участь всі обовязані до участи жонаті священики цілої Епархії з належним узглядненням участи в душпастирськім курсі.

ОО. Катехити обовязані взяти участь в реколекціях разом зі священиками свойого Деканату дотичної Серії і тому рівнож обовязані зголосити свою участь у свого

о. Декана. Те саме обовязує і других священиків незанятих у душпастирстві.

Для належитого переведення сьогорічних реколекцій Канцелярія Епископської Консисторії висилає списи священиків обовязаних відбути реколекції до Деканальних урядів, а оо. Декани з відповідними внесками й заввагами зголосять всіх учасників до Еписк. Консисторії найдальше до 20. червня с. р.

За виконання сего розпорядку відповідають в першій мірі оо. Декани.

Отці приділені до одної Серії реколекцій, не можуть бути приняті до иншої Серії без окремої згоди Еп. Ординаріяту, о що обовязані постаратись оо. Декани найдальше до 20. червня.

Зголошення від поодиноких священиків, прислані безпосередно до Еп. Консисторії, а не через дотичні Дек. Уряди, як також священиків, котрі не зголосили своєї участи через Уряди деканальні, а приїдуть на реколекції, не будуть узгляднені.

ОО. Учасники духовних вправ після свойого прибуття до Перемишля зголосяться в будинку Духовного Семинара в часі від 4—6 год. вечером перед реколекціями; пізнійші зголошення не будуть узгляднені. Оплату складається при зголошенню згори, а не через Канцелярію Еп. Консисторії здолу, бо сим невластивим способом дуже утруднюється адміністрацію реколекцій. Також належить привезти свою постіль.

Священики, котрі відбули духовні вправи в однім з наших монастирів, є обовязані прислати до Епископської Консисторії посвідки відбутих реколекцій через свої Деканальні Уряди до дня 20. червня.

В інтересі самих Отців Учасників духовних вправ проситься о точне захования висше поданих приписів.

Ч. 2909. — До Всеч. ОО. Деканів у справі душпастирського курсу.

У звязку з проголошенням Епархіяльного Інституту Кат. Акції та повсталими відси новими завданнями і обовязками для Духовенства, Епископ. Ординаріят порішив уладити в днях 4. 5. і 6. вересня ц. р. душпастирський

курс получений з духовними вправами для священиків нашої Епархії.

До участи в курсі призначать Всч. ОО. Декани по двох священиків зі своїх деканатів, вибираючи таких, котрі будуть у спромозі опісля основно зреферувати зміст вислуханих на курсі викладів на одному з найблизших деканальних Зборів.

Сей курс зарахується його учасникам як одні відбуті реколекції, длятого кошти удержання в квоті як за реколекції понесуть учасники самі та вплатять їх при особистім зголошенню в Духовній Семинарії.

Всч. ОО. Декани повідомлять на час визначених до участи в курсі священиків і список визначених кандидатів перешлють до Епископ. Ординаріяту найдальше до кінця червня ц. р.

Участь в курсі можуть також взяти інші не визначені ОО. Деканами священики та ОО. катихити. Однак і вони мають заздалегідь зголосити свою участь через ОО. Деканів до Еписк. Ординаріяту.

Всі учасники курсу мають явитись в Духовній Семинарії найпізніше дня 3. вересня ц. р. до год. 6. вечером.

Понизше подається до відома докладну програму душпастирського курсу.

Перемишль, дня 29. травня 1934.

Від гр. кат. Еписк. Ординаріяту.

ПРОГРАМА ДУШПАСТИРСЬКОГО КУРСУ

для делєгатів Перемиської Епархії,
який відбудеться в днях 4—6. вересня 1934 р. у Перемишлі.

Понеділок; 3. IX. — приїзл декан. відпоручників до 6. год. вечер.

I. День.

Второк 4. IX.:

Рано: **Год. 7. Архієрейська Сл. Божа і отворення курсу.**

Год. 10½ *„Церква в боротьбі з новітними ворогами Бога“ — реф. о. В. Гриник.*

Год. 12½ Обід. (В часі обіду дух. читання ¼ год.)

Посіщення Н. Т. Час свобідний.

По пол. Год. 3. *„Що таке Кат. Акція?“* (Історія, єство і ціль К. А.) — реф. *о. О. Орський.*

Год. 5½. *„Орґанізація Кат. Акції“ — реф. о. Голинський П.* Дискусія.

Год. 7. Вечера. Посіщення Н. Тайн.

Год. 8½ Спільне відчитання Повечеря. Іспит совісти. Точки до розваж.

Год. 9½. Спання.

II. День.

Середа 5. IX.:

Рано: Год. 5½. Вставання.

Год. 6. Спільне відчитання Полунощниці. Розваж.

Год. 6½. Служба Божа.

Год. 7½. Снідання.

Год. 9. *„Завдання церковного Асистента“ — реф. Їх Преосв. Кир Григорий.*

Год. 11. *„Кат. Акція а новітне душпастирування“ — реф. о. Др. Пинило.*

Год. 12½. Обід і проче як вівторок.

По пол. Год. 3. *„Кат. Акція а суспільно-харитативна акція“ — реф. о. О. Орський.*

Год. 5½ *„Кат. Акція а труднощі і перепони у душпастирській праці у нас“ — реф. о. М. Ріпецький.*

Дальший порядок як вівторок по пол.

III. День.

Четвер: 6. IX.

Рано: Рано до год. 9. порядок дня, як в середу.

Год. 9. *„Кат. Акція а церковні товариства“ — реф. о. П. Голинський.*

Год. 11. *„Кат. Акція а виховання молоді“ — реф. о. О. Лещук.*

Дальший порядок до год. 3. як в середу.

По пол. Год. 3. *„Завдання світських апостолів“ — реф. п. В. Подлуський.*

Год. 5½. *„Найважніші завдання душпастиря“ — реф. о. М. Дороцький.*

Пятниця: 7. IX.

Рано: Год. 7. **Архієрейська Служба Божа і закінчення курсу.**

Ч. 2910. — Речинець іспиту для дяків.

Іспит на дяків відбудеться в Перемишлі в дяківськім Інституті дня 2 липня с. р. о 10. годині рано.

Приватисти, які бажалиби бути допущені до сего іспиту мають внести свої подання через власний Уряд парох.

Всч. оо. парохи зволять при тих поданнях зазначити моральне поведення дотичного кандидата.

Ч. 2911. — Речинець до вношення подань о принятте до дяківського Інституту в Перемишлі.

Кандидати, які стараються о принятте до дяківського Інституту в Перемишлі на шк. р. 1934/35 мають внести свої подання через власний Уряд парох. до гр. кат. Капітули найдальше до кінця вересня ц. р. Необхідні услівя приняття суть слідуючі: 1) Свідоцтво хрещення. 2) Добре моральне поведення кандидата стверджене власним Урядом парохіяльним. 3) Укінчення IV. по крайній мірі III. кл, народних шкіл. 4) Добрий чистий голос. Перед приняттям до Інституту відбудеться вступний іспит в дяківськім Інституті дня 5. жовтня ц. р. о год. 10. рано, на котрий всі кандидати мають явитися.

Ч. 2912. — Конкурс на опорожнені парохії.

З речинцем до 10. липня 1934 виставляються на конкурс слідуючі опорожнені парохії:

Деканат Бірчанський: I. Грозьова, 2. Явірник руський Дек. Буківський: 1. Волиця, 2. Пулави. Дек. Горлицький: Климківка. Дек. Дуклянський: Тилява. Дек. Жовківський: 1. Глинсько, 2. Кунинська Вілька. Дек. Жукотинський: Липє. Дек. Куликівський: 1. Артасів, 2. Звертів. Дек. Ліський: 1. Середниця вел., 2. Тирява волоська. Дек. Лупківський: Лупків. Дек. Лютовиський: 1. Лютовиська, 2. Царинське. Дек. Комарнянський: 1. Грімно, 2. Колодруби. Дек. Медицький: Барич. Дек. Підбужський: 1. Звір, 2. Сприня, 3. Урож. Дек. Порохницький: Дубецько, Дек. Риманівський: 1. Дальова, 2. Яблониця польська. Дек. Рудецький: 1. Гошани, 2. Коропуж. Дек. Равський: Голе равське. Дек. Тіснянський: 1. Ветлина, 2. Крива ад Тісна, 3. Лопінка, 4. Терка, 5. Яблінки, 6. Яворець. Дек. Тур-

чанський: Яблінка вижна. Дек. Чесанівський: Плазів. Дек. Ярославський: Боратин.

Прошення внесені не по формі і не заосмотрені потрібними залучниками, а особливо без свідоцтва конкурсового іспиту як і ті, котріб вплинули по дни 10. липня 1934, будуть уважані яко безпредметові.

Примічається, що Всч. ОО., що одержать презенту на таку парохію, котра крім матерної церкви має одну або більше дочерних, зобовязуються в кождім часі, на жадання перемиського Еписк. Ординаріяту, згодитися на евентуальне відлучення дочерних церков разом з ґрунтами.

При тім Еписк. Ординаріят повідомляє всіх Отців, на міряючих внести подання о приняття в спис на висше згадані парохії, що дотації їх і скількість ґрунтів приналежних до парохії будуть, без згляду на інституцію пароха на дану парохію, нормовані по гадці Конкордату і обовязуючих в Епархії норм за відомостю Апост. Престола.

Ч. 2913. Справа винагороди за навчання релігії у вселюдних школах.

На численні запити з боку Всеч. Отців Душпастирів, які розпорядки нормують винагороду за навчання релігії в школах вселюдних, подається до відома, що досі обовязує Слідуючий

„Розпорядок Міністра В. і О. з дня 1 березня 1926, виданий у порозумінні з Міністром Скарбу в справі винагороджування душпастирів за уділювання науки в публичних школах вселюдних.

На основі арт. 7. закона з дня 22 грудня 1925 р. про середники забезпечення буджетової рівноваги (Дн. З. Р. П. № 129, поз. 918) в порозумінні з Міністром Скарбу заряджується слідуюче:

§ 1. Винагороду душпастирів (парохів, сотрудників) за уділювання науки релігії в публичних школах вселюдних устійнюється на 60 (шістьдесять) золотих річно за одну годину науки на тиждень.

§ 2. Ся винагорода є платна з долини в 10. рівних ратах. Вимірює їх куратор шкільної округи на основі внесення шкільного інспектора, опертого на затвердженому ним розкладі занять.

§ 3. За години лекцій, пропущені душпастирем без

оправданої причини, кураторія потручує душпастиреви при найблизшій виплаті по 1·50 зол. (один золотий пятьдесять сотиків) за кожду пропущену годину науки. Пропущення годин науки з причини недуги душпастиря, яка треває не довше місця, не становить підстави до довершування потручення, про котре іде бесіда в першому уступі сего параґрафу. Якщо однак душпастир пропустить науку з причини недуги, яка треває без перерви довше ніж місяць, належить довершити потручення, о котрім є бесіда в першім уступі сього параґрафу, за пропущені години науки в другім і слідуючих місяцях недуги.

§ 4. Оправданою вважається неприявність душпастиря на лекції спричинена похоронами або виїздом до хорого.

§. 5. Сьогоднішний розпорядок входить в життя в дні оголошення з обовязуючою силою від дня 1 січня 1926 р.

Варшава дня 1 березня 1926 (Дн. З. Р. П. № 27 дня 22 березня, поз. 163).

Міністер В. і О. — Підпис".

Ч. 1390. — В справі позички „Рідній Школі".

Еписк. Ординаріят поручає Всеч. Духовенству піддержати внутрішну, безпроцентову і зворотну позичку для »Рідної Школи«, яку вона тепер для поширення своєї діяльности розписала і дозволяє там, де на се фонди позволяють асиґновати відповідні квоти з кас церковних і брацьких в порозумінню з дотичним зарядом.

Ч. 1775. Як добувати документи з Совдепії?

1. Прохання у справі добуття якогось документу для приватних цілей треба пересилати порученим листом безпосередно до властивого польського конзуляту в Совдепії.

Титулом зачету на кошти добуття документу має петент переслати окремим вартісним листом до тогож конзуляту на добуття: а) документу цивільного стану або виказу стану служби 3 ам. доляри; б) шкільного або університецького свідоцтва, як також документу маєткового характеру 7 ам. долярів в ефективній америк. валюті. В разі, колиби вислана сума не вистарчала на покриття коштів, конзуляти перешлють добутий документ властивій польській владі адм. 1. інстанції для доручення його петентові за пібранням решти оплати.

В разі, якби годі було добути документ, оплату петентові звернеться після потручення конзулярних оплат.

У випадках убогости треба долучити до прохання посвідку властивої адм. влади про маєтковий стан петента.

2. Прохання у справі добуття документу потрібного державному або автономічному урядникові для службових цілей слід керувати також безпосередно до властивого конзуляту, при чому повинна верховна влада даного урядника ствердити, що жаданий документ є справді потрібний в службових цілях. Такі прохання полагоджується безплатно.

На терені Совдепії урядують польські конзуляти: 1) в Москві (вул. 3-я Міщанська 32/34); 2) в Харкові (вул. Раковського, 15); 3) в Київі (вул. Лібкнехта 1); 4) в Лєнінграді (вул. Набережна, Красново Фльота 11), 5) в Мінську (вул. Совіцька 84) і 6) в Тифлісі (вул. Корґановська 24).

Ч. 2959. — В справі Празника Прсв. Серця Ісуса.

Сегорічний празник Пресв. Серця Ісусового відбудеться у 3-ту неділю по Сош. св. Духа, се є дня 17. червня.

Подібно як попередних літ належить обходити це свято як найторжественніше, приготовити на него вірних і заохотити їх до достойного приняття в цей день св. Тайни Покаяння і Пресв. Евхаристії.

Перед празником належить всюди відправити тридневницю ц. є. кождого дня відспівати молебен до Пресв. Серця Ісусового з виставленнєм Найсв. Тайн, виголосити коротку проповідь і відспівати суплікацію.

В сам день Празника ц. є. в неділю дня 17. червня належить відправити торжественну Службу Божу а в належито приготованій проповіди піднести у звязку з поширенням Ювилею з приводу 1900-літної річниці Відкуплення людського роду, спасенні наслідки діла Відкуплення, що його звершив з любови до нас Іс. Христос.

По Службі Божій при виставленню Найсв. Тайн відмовлять Всч. Отці акт посвячення Пресв. Серцю Ісуса цілого людського роду після норми поданої в Еп. Відомостях з 1928 р. Ч. IX. стор. 133.

Від Еписк. Ординаріяту.

ХРОНІКА.

Завідательства одержали:

Ч. 2435. Стахняк Осип — Пулави.
Ч. 2436. Бартко Василь — excur. зав. Звертів.

Сотрудництва одержали:

Ч. 2573. Вандерер Володимир, Вороблевичі.
Ч. 2436. Матюк Мирон, Старий Самбір.

З гр. кат. Еп. Консисторії.

Перемишль, дня 29. травня 1934.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Епп.

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі.
Друкарня гр. кат. Капітули в Перемишлі.

ЧАСТЬ II.

о. ОРСЬКИЙ ОНУФРИЙ.

Католицька Акція а церковні товариства.

Вступ. Через приняття першої св. Тайни, Хрещення кождий чоловік стає членом великої християнської суспільности, Церкви. Вона є не тільки правничою інституцією але є також живим надприродним організмом, містичним Тілом Христа. (Гал. 3. 27—28; Римл. 12. 5.) Головою того організму є сам Христос (Ефес. 5. 23), а його членами є всі вірні. Як у звичайнім тілі кождий його член сповняє властиві собі чинности і через то бере участь в життю цілого організму, так і у надприроднім організмі, себто Церкві, всі його члени мусять сповняти собі питомі чинности та брати участь в життю сего надприродного організму. (І. Кор. 12. 21.) Члени Церкви мусять бути її живими членами та мусять безнастанно працювати у службі Христа. Та праця всіх живих членів Церкви має проявлятися у двох напрямках: внутрішнім і зовнішнім. Перша внутрішна діяльність полягає на черпанню з голови Христа оживляючих соків й життєвих сил на здобуванню Христа для себе самого, на особистій приналежности до Христового царства. Друга зовнішна чинність полягає на роздаванню тих сил другим особам, на здобуванню інших членів для Христа і на розширюванню Христового царства.

Першим найважнішим обовязком кождого члена Церкви є дбайливість про своє власне освячення, другим не менше важним се журба про освячення других, себто зовнішне апостолування. Обовязок а заразом і право до зовнішної апостольської праці дає кождому членові св. Тайна Миропозання, що на душі кождого чоловіка витискає незатерте знамя Христового борця та робить його здібним до боротьби з ворогами віри та управнює його до апостолування.

Апостольська праця світських людей є так давною, як сама Церква. В перших віках християнства мала ся праця

поєдинчий, індивідуальний характер. Апостоли і їх ученики добирали собі поодиноких світських людей, які помагали їм в розширюванню св. Євангелія. В перших віках християнства та співпраця світських осіб з церковною Єрархією була так могучою, що світські люди приєднали для Христа більше поган, ніж самі священики. В часах кровавих переслідувань самі священики мусіли держатися наче в тіни.

Колиж Церква після кровавих переслідувань вийшла з катакомб та почала в ріжних краях розбудовувати свою церковну організацію, світські люди почали відсуватися від співпраці з Церковною Єрархією, позіставляючи журбу про долю Церкви праці самих священиків. Але дальша історія Церкви, в першій мірі повставання преріжних єрисей, вимагала однак тісної співпраці світських людей з церковною Єрархією. Що більше, та співпраця вимагала вже відповідних організаційних форм. Форми зорганізованої співпраці світських людей проявляються вже в середновіччу. Жебручі Чини творять справну зорганізовану армію світських людей, треті Чини, які без сумніву викликали сильний, благородний вплив на розвиток релігійного життя серед суспільности. Після буйного розквіту релігійного життя в середних віках приходять для Церкви на порозі нових часів тяжкі удари. Реформація Лютра, сумні її наслідки як безнастанна релігійна боротьба, взаїмна ненависть, духовий розклад суспільности взагалі а у нас зокрема схизма, вимагали зорганізованого створення свідомих кадр світських католиків, котрі мали помагати Церкві у загоюванню завданих її ран. На Заході, а відтак і у нас повстають нові церковні організації, як Апостольство молитви, Марійські Дружини, Брацтва та інші стоваришення з цілями активного христ. милосердя.

Вкінци приходять найновіші часи зі своїм раціоналізмом й матеріялізмом, соціялізмом й большевизмом. До життя одиниць, родини й цілої суспільности починає вдиратися нове поганство, зісвітчення, що своє вістре звертає не тільки проти Церкви але вже проти самого Бога. Тоді то з вижини Петрової Столиці дається чути могучий голос розпочаття боротьби з тим новочасним поганством. Пій X. кидає клич: »Відновити всьо в Христі. Христа знова впровадити до одиниць, родини й цілої суспільности«.

Се завдання має сповнити Католицька Акція. В життя переводить її теперішний Св. Отець Пій XI. [1])

Про »Католицьку Акцію« писали ми останнім разом в наших Епархіяльних Відомостях [2]). Там подано дефініцію К. А., обговорено її провід та висвітлено становище пароха до К. А.

В тій статті представимо відношення К. А. до церковних товариств. Однак для лучшого розуміняя сего питання єще раз коротенько пригадаємо характеристичні цілі К. А.

Католицька Акція є се співпраця світських людей в апостолуванню церковної Єрархії. Її основує в Епархії Епископ, так що в Епархії не може бути К. А. без формального декрету її канонічного основання. Найвисша її ціль, се обнова цілого християнського життя, проте її ціль далеко ширша і цілковито інша, як всіх інших церковних товариств. К. А. обіймає ціле життя одиниць, родин і суспільности а до тої цілі стремить вона всіми можливими гідними середниками. Провід в К. А. спочиває в руках самих світських людей, однак під наглядом Церкви. Сей нагляд церковної Епархії виконує церковний Асистент. Ним є з урялу в парохії сам парох, в деканаті декан. К. А. має свою властиву орґанізацію. Парохіяльна К. А. є безпосередно зависима від парохів, дієцезальна від Епископа а ґенеральна від цілого Епископату даної провінції.

В цілі висвітлення питання про відношення Кат. Акції до інших церковних товариств представимо найперше I.): **Загальні орґанізаційні форми церковних товариств в канонічнім праві, опісля обговоримо II): відношення К. А. до всіх інших церковних товариств. Вкінци III.): подамо спосіб співпраці церковних товариствз К. А.**

I.

Загальні орґанізаційні форми церковних товариств в канонічнім праві.

1. **Назва церковних товариств.** Всі церковні товариства світських осіб уняло найновіше право у три роди:

---

[1]) Пор. Władysław Deptuła: „Akcja katolicka a organizacje kościelne“ Poznań 1933. стор. 1—11.

[2]) Гл. Перемиські Еп. Відомости за січень-лютень 1934 р. Ч. 1. стор. 13 - 23.

Треті Чини (tertii ordines saeculares), Брацтва (confraternitates), і Побожні стоваришення (piae uniones). (с. 700.)

Треті Чини є се такі стоваришення вірних, яких члени під проводом якогось Чина (в тіснім значінню того слова) і в його дусі стремлять на світі до християнської досконалости, у спосіб відповідаючий світському життю по правилам для них апробованим Апостольською Столицею (с. 702).

Під Побожними стоваришеннями належить розуміти такі товариства вірних, що їх основано для вправи якогось діла побожности або христ. любови. Якщо їх основано на спосіб органічного тіла (корпорації), тоді зовуться вони у церк. праві содаліціями (sodalitia). Зноваж содаліції основані в особлившій цілі помноження прилюдного Богопочитання, приходять у праві під назвою Брацтв (confraternitates, с 707.)

Не кожде церковне брацтво або побожне стоваришення одержує ласки і привілеї безпосередно від Апостольської Столиці. Часто беруть вони в них участь доперва через т. зв. злуку (aggregatio) з іншими товариствами. Бо звичайно одно брацтво або побожне стоваришення одержує безпосередно від Апост. Столиці ласки і привілеї та рівночасно дістає право, прилучування до себе інших товариств того самого рода і з тими самими цілями. Содаліція і брацтво, що має право прилучування інших содаліций і брацтв, зоветься Архисодаліцією і Архибрацтвом а Побожне стоваришення першим (unio primaria, с. 720).

2) **Основання, злука, знесення і зміна церковних товариств.** До основання Третих чинів є конечно потрібний виразний привілей Апостольської Столиці так, що без него жаден Чин не може їх при собі основувати. Однак і після одержаного від Апост. Столиці привілею, може Чин покликувати до життя содаліції Третого Чина доперва за писемною згодою Ординарія місця (с. 703 § 1 і § 2). Основувати або затверджувати церковні товариства може крім Папи Ординарій і той, хто одержав особливійший привілей. Якщо в привілею нема іншого застереження, до важности основання церковного товариства є потрібний дозвіл Ординарія на письмі (с. 686). І так, брацтва можна закладати тільки після одержання формального декрету канонічного основання церковною владою. Для інших побожних стоваришень вже вистарчає сама писемна апро-

бата Ординарія (с. 708). Брацтва і інші побожні стоваришення мають прибрати титул або імя чи то з Божих прикмет, чи з Таінств христ. релігії, чи зі свят Іс. Христа, Преч. Д. Марії і Святих, чи то з побожних діл самого товариства (с. 710). В одній місцевости, за виїмком великих міст при захованню належної віддалі, не може бути двох церковних Товариств одної і тої самої назви. В кождій парохії по приписам нового кодексу, мають бути покликані до життя брацтво Найсв. Тайн і Христіянської науки. Якщо їх правно основано, тим самим є вже вони прилучені до тогож Архибрацтва в Римі (с. 711). Брацтва і побожні стоваришення можна закдадати тільки при церквах або інших публичних каплицях. До їх основання при катедр. церкві вимагає право згоди капітули (с. 712 § 1 і § 2).

Право прилучування надає виключно Апостольська Столиця (721). Зі злукою одержує содаліція, брацтво чи побожне стоваришення всі ласки і привілеї архисодаліції, архибрацтва чи першого побожного стоваришення, однак над прилученими товариствами не одержують вони жадної влади (с. 722). До важности злуки вимагає найновіше право таких умовин: а) стоваришення має бути канонічно основаним; б) його основання має посідати писемну згоду Ординарія; г) привілеї і ласки привязані до злуки мають бути уміщені в осібнім списі, що його Ординарій осідку Архибрацтва має переглянути і віддати даному товариству і ґ) сама злука має бути доконана у приписаній формі, на стало і даром, однак очевидно за такси канцелярійні можна належитість побирати (с. 723).

З важних причин, при збереженню відклику до Апост. Столиці, може Ординарій місця знести (supprimere) не тільки товариства ним самим або його попередниками основані, але також може розвязати і товариства, що їх оснував аа привілеєм Апост. Столиці і згодою Ординарія якийсь Чин. Однак церк. товариства основані Апост. Столицею може зносити тільки вона сама (с. 699). Впрочім загальне право тільки то єще подає, що члени церков. товариств без дозволу Ординарія місця не можуть ні закинути ні змінити своєї одежі і своїх відзнак (с. 714). Брацтва і побожні стоваришення можуть за згодою Ординарія місця змінити місце свойого осідку, хиба що сего

забороняє право або статут затверджений Апост. Столицею. Як що розходиться про перенесення брацтва чи побожного стоваришення приналежного до якогось Чина, вимагається єще згоди його Наставника. Осідок Архибрацтва і першого стоваришення може переносити тільки Апост. Столиця (с. 719).

3) **Правне становище, членство і орґанізація церковних товариств.** Церковні товариства одержують тільки тоді правну особовість, як що вони одержали від законного церковного Наставника формальний декрет основання (с. 687). Кожде церк. товариство, навіть основане Апостольською Столицею, хиба особливіший привілей Апост. Столиці щось противного постановляє, підлягає юрисдикції і надзорові Ординарія, котрий має право і обовязок його канонічно візитувати. Винятим з під канонічного посіщення є тільки самий духовний провід товариств, основаних силою Апостольського привілею винятим Чином (с. 690).

Правно основане товариство, хиба що іншого виразно сказано, може посідати матеріяльні добра і ними під наглядом Ординарія завідувати. Під тим оглядом підлягає кожде товариство Ординарієві місця, хиба що сам Ординарій що іншого зарядив. По виразним нормам канон. права має кожде церк. товариство принайменше раз на рік здавати Ординарієви місця звіт з адміністрації свойого майна. Кожде рел. товариство може як правна особа приймати записи і даровизни. Збирати квесту можуть церк. товариства тільки тоді, як що на се дозволяють статути або сего вимагає конечність. В обох випадках конечно вимагається згоди Ординарія, якому відтак чи то з записів і даровизн чи то з квести мається предложити справозданнє (с. 691).

Брацтва і побожні стоваришення можуть у своїх церквах виповняти свої духовні вправи (однак не парохіяльні) независимо від пароха, але так, щоби через то не зазнали перешкоди парохіяльні чинности. Впрочім близше означування відправлювання духовних вправ належить до Ординарія (с. 716).

Члени третого Чину можуть, а члени інших церковних товариств мусять при торжественних обходах і інших церковн. чинностях брати збірну участь. Тільки тоді мо-

жуть і мають явитися зі своїми відзнаками і своїм прапором (с. 713 § 2 і с. 718).

Вступлення згл. приняття в члени церковного товариства. Церква горячо поручає вірним вступати в товариства, якщо їх Церква оснувала або принайменше апробувала. Противно, Церква остерігає вірних перед тайними, осудженими, ворохобничими, підозрілими або такими товариствами, що відтягаються з під законного нагляду Церкви (с. 684). Щоби стати членом товариства та користати з його ласк і привілеїв, канони вимагають правного приняття в члени по приписам загального права і статуту даного товариства. Деколи конечною умовиною є вписаннє принятої особи до окремої членської книги (album asociationis). Воно є конечне до важности тоді, якщо товариство є правною особою (с. 692 і с. 694). До важности приняття в члени вимагається понадто, щоби вступаючий в члени не був акатоликом, ноторично обложеним цензурою або взагалі явним грішником та не належав до осудженої секти (с. 693 § 1). Неприсутних не можна вписувати до товариств, що їх основано на спосіб органічного тіла (корпорації); присутні знова не можуть бути принятими проти їх волі (с. 693 § 3). Одна особа може належати рівночасно до кількох церковн. товариств, однак члени одного третого Чина не можуть рівночасно бути членами іншого Чина. (с. 693 § 1 і с. 705).

Виключення згл. виступлення з церк. товариств. Важно принятий член може бути видалений з товариства відповідно до приписів статута тільки ізза важної причини (с. 696 § 1). Належить виключити таких членів, що попали в стан, який вже з гори виключає важність їх приняття (с. 693 § 1). Однак і тут належить заховати приписи статутів і можність відклику до Ординарія. Хотяй статути сего виразно не означувалиби, може Ординарій місця усувати членів з усіх церк. товариств, а монаший Наставник з товариств, що їх оснував за індультом Апост. Столиці даний Чин. (с. 696).

Орґанізація. Кожде церк. товариство мусить мати свої власні статути, що їх має або Апост. Столиця або Ординарій місця провірити і затвердити. О скільки вони не є затверджені Апост. Столицею, може їх Ординарій місця всегда зміняти і поправляти (с. 699). Новий кодекс

виразно признає законним церковн. товариствам, по приписам статутів і св. канонів, право скликування зборів (ius celebrandi comitia), видавання особливших норм дотично самого Товариства (ius edendi peculiares normas, quae ipsum sodalitium respiciunt). На зборах мається вибрати низші орґани товариства (administratores bonorum, officiales et ministros c. 697). При зборах брацтв має Ординарій місця право присутности у власній Особі або через свойого відпоручника і право затвердження їх рішень (c. 715). До Ординарія місця належить також право іменування і відкликування наставника і капеляна в товариствах Ним або Апост. Столицею основаних, якщо щось противного не установлено Апостольським привілеєм. В церк. товариствах, що їх оснували монаші Чини при своїх церквах, провідника і капеляна іменує Наставник Чина за згодою Ординарія (c. 698) [1]).

На основі того, що про церков. товариства говорить загальне кан. право, можна коротко подати такі характеристичні їх ціхи.

Церковні товариства творять з Церквою одну орґанічну цілість. Вони можуть повставати тільки за згодою Церкви і тільки вона одна може їх канонічно основувати. Не можуть в Церкві істнувати товариства котрих вона не оснувала або принайменше не апробувала.

Ціль тих церк. товариств полягає передовсім на внутрішнім виробленню своїх членів. Власна особиста святість і досконалість, се першорядна і головна ціль церков. товариств. Отже їх ціль є далеко вузша (внутрішне апостолування) від цілий К. А. (зовнішне апостолування).

Церковні товариства мають свої власні орґанізаційні форми, які в самій сути річи ріжняться від орґанізації К. А.

Весь провід в цер. товариствах спочиває виключно в руках священика, котрий безпосередно ними кермує. Його ролю і компетенцію означує загальне церк. право та статути.

---

[1]) Пор. cc. 684—725; Dr. Arnold Pöschl: „Kurzgefasstes Lehrbuch des kathol. Kirchenrechtes auf Grund des neuen kirchlichen Gesetzbuches“, Graz u. Leipzig 1918, стор. 260—299. Тут подає автор рівночасно монаше право і право церков. товариств; Dr. Ignacy Grabowski: „Prawo kanoniczne“, Lwów 1921, стор. 143—145; ks. J. Stachyrak: „Bractwa i Stowarzyszenia kościelne jako podstawa A. K.“ Przemyśl; Wł. Deptuta: l. c. стор. 12—19.

Отсі відмінні характеристичні ціхи церк. товариств відразу вказують на велику ріжницю між ними а К. А.

II.

Відношення К. А. до церковних товариств.

Перед нами вельми важне питання, яке відношення заходить між К. А. а тими церковними товариствами; чи церк. товариства мають і можуть орґанізаційно належати до К. А.? У відповіди на ті питання велися довгий час дискусії, які однак довший час не доводили до однозгідности поглядів. Доперва Апост. Столиця це питання остаточно розвязала видаючи під тим оглядом авторитативні вказівки.

У справі відношення К. А. до церк. товариств маємо вже кілька документів.

1) Тут належить найперше згадати міродайний лист кардинала Е. Пачелього (Pacelli), секретара стану, до Ґенерального предсідника К. А. в Італії, п. Чіріячі (Ciri aci) з дн. 30. III. 1930 р.[1]) Сей лист кардинала сам Св. Отець Пій XI. у Своїй промові до представників Марійських Дружин з дн. 30. III. 1930 р. назвав письмом »віддавна вже обдуманим, приготованим і у Бога випрошеним«.

Кардинал Пачелі, згадавши коротко про орґанізації вірних, що мають входити до К. А., так пише про церковні товариства: »Крім властивої К. А. істнують єще інші інституції, товариства і почини, котрі відріжняються предивною ріжнородністю орґанізацій і зміряють або до совершенішого провадження аскетичного життя, або вправляють побожні й релігійні практики, передовсім апостолування молитви, або віддаються ділам христ. любови в цілім своїм обємі і приміненню. В той спосіб провадять вони на широку скалю закроєне індивідуальне і суспільне апостолування, але мають відмінну а тим самим вже й іншу орґанізаційну форму від властивої орґанізації К. А. **Се все діла, що їх не можна стисло назвати К. А. Про них можна і належить сказати, що вони поправді і з Божого провидіння її помагають. Їх ціль і вказівки подані кількакратно Апост. Столицею передовсім в останних літах вимагають, щоби між тими інституціями а К. А. панува-**

---

[1]) Лист находиться в цілости у брошурі: Wł. Deputa, l. c. стор. 43—45

ла взаїмна жичливість і сердечне узгіднення і щоби серед них усталилася взаїмна співпраця, котра після відповідного часу помножить й упорядкує їх потребу для добра душ і на хосен Церкви".

2) Другим дуже важним документом, що виясняє ясно й авторативно питання про відношення між рел. товариствами а К. А., є промова теперішного Св. Отця до відпоручників Марійських Дружин з дн. 30. III. 1930.[1]) В ній так говорить Пій XI.: »Св. Отець завсігди і всюди інтересувався передовсім Марійськими Дружинами... бо відчуває особливше признання і привязання до того Товариства (Ісусовців), в котрім Мар. Дружини знаходять своє огнище і опіку. Папа в особливший спосіб думав про них, коли своїм зором огортав і своїм серцем обіймав ті всі великі можливости, і коли підніс свій голос, **взиваючи по батьківськи до взаїмної помочі і співпраці, називаючи ті всі діла цінними помічниками К. А."**

3) Вкінци належить звернути увагу еше і на промову Архієпископа Й. Пізардо (Pizzardo), одного з найбільше довірених мужів Пія XI. та Ґенер. Асистента К. А. в Італії, шо її він виголосив у франц. колеґії в Римі дня 8. XII. 1930 р. Про відношення між К. А. а іншими церк. товариствами висказався він ось так: „Відразу видко, що в К. А. не розходиться безпосередно про діяльність, що має за одиноку й основну ціль, духове вироблення одиниць, як прим. брацтва, Мар. Дружини та інші їм подібні, **котрі є дуже пожиточні для душ, а внаслідок того і для К. А. В самій річи К. А. вже приймає істнування сего внутрішного вироблення, бо воно є і позістане основою кождої зовнішної діяльности. З огляду на то їх значіння Св. Отець підніс ті побожні товариства до ґідности помічників К. А."**[2]).

Зі щойно наведених авторативних голосів випливає, що церк. товариства як треті чини, брацтва і побожні стоваришення, орґанізаційно не можуть входити до К. А. Їх відношення до К. А. має опиратися тільки на взаїмній співпраці з К. А.

---

[1]) Промова в змісті находиться у згаданій брошурі Deptuł-u, l. c. стор. 46—50.

[2]) Пор. Wł. Deptuła, l. c. стор. 29.

На взаїмній співпраці церковних товариств дуже залежить теперішньому Св. Отцеві. Висловом сего є його слова, висказані у висше згаданій промові до представників Марійських Конґреґацій. В ній так говорить Пій XI.: »Папа власне бажав, щоби Кардинал секретар стану видав віддавна вже обдумане, приготоване і у Бога випрошене письмо, котре має всім виказати, як дуже Папа бажає і сподівається тої співпраці, співдіяльности і помочі від усіх членів великої катол. родини, того взнеслого, квітистого вінця ріжних товариств, конґреґацій і духовних починів. У відношенню до К. А. апостолування і співпраця вірних в апостолуванню церковної Єрархії прибирає властиві і суттєві форми і напрямки, котрі більше відповідають вимогам часу, щоби цілу діяльність вчинити більше плодовитою і більше відповідаючою тому, чого нинішна хвиля вимагає. **Не мають вони вирікатися своїх питомих форм, котрі в тих починах добра повинні всі завсігди істнувати... Не мають вони зміняти своїх орґанізаційних форм і перестати бути собою, щоби дослівно й формально стати К. А.** Ходить тільки про то, що ті всі форми добра можуть й повинні спомагати центральний почин К. А. То значить, **Папа сподівається, що серед тих всіх осіб, так добре приготованих до праці повстануть найліпші підпори тих святих діл, найліпші помічники і співпрацівники. Позістаючи на своїм власнім місці, де вони находяться, заховуючи свою ненарушиму давну форму, котра повинна бути для них все цінною і котра є і буде для них обороною й жерелом їх християнського й католицького уформлення... Однак вони знайдуть час, спосіб і енерґію, щоби усталити також своє місце в тій особлившій Акції, що з Божого Провидіння стремить до загального добра, коли то в самій річи церковна єрархія потребує видатної зовнішної помочі від вірних.“**[1])

Зясовуючи то всьо разом, одним словом можна сказати, шо Пій XI. сподівається від членів преріжних і многих церк. товариств вже добре приготованих й вироблених помічників й співпрацівників в орґанізації К. А.

---

[1]) Гл. Wł. Deptuła, l. c. стор. 48.

III.

Спосіб співпраці рел. товариств з К. А.

По волі Св. Отця, реліґ. товариства вірних орґанізаційно не мають входити в склад К. А. Відношення їх до К. А. полягає тільки на взаїмній співпраці і помочі. Тепер єще з окрема належить відповісти коротко на питання, в який спосіб церк. товариства мають співпрацювати з К. А.

1) **Першим завданням** всіх церк. товариств у відношенню до К. А. **є вишколювання світських апостолів.** Ціль всіх рел. стоваришень є праця над внутрішним освяченням їх членів, а внутрішне удосконалення є також рівночасно основою і К. А. Се виразно підчеркують Св. Отці, римські Папи. Вже Пій X. писав: „К. А., ставляючи собі за завдання, відновити всьо в Христі, є апостолуваннєм в честь і на славу самого Христа. Щоби се завдання належно сповнити, потрібно нам Божої ласки, котрої не можна одержати, якщо нема злуки з Ісусом Христом. Тілько тоді, як ми уформуємо в нас самих Ісуса Христа, будемо могли його впровадити до родин й суспільности.“[1])

І тут отвирається широке поле для душпастирів, котрі безпосередно кермують цер. товариствами. Вони мають серед членів розбуджувати відповідними конференціями, дібраною книжкою й побожними практиками апостольського духа, ревність про Божу славу і царюваннє Христа в родинах, парохії.

2) **Другим завданням** церк. товариств є **основне пізнання згл. поглиблення кат. науки віри й обичаїв.** Апостол, що має вносити католицькі засади в життя, сам мусить їх основно пізнати. На конечність рел. усвідомлення, особлившу увагу звернув Св. Отець Пій XI.: „Кождий стан вимагає притотовання; хто хоче бути добрим католиком, не може обійтися без приготовання. Тепер серед нас кружляють поняття, котрі виказують як небезпечним є брак приготовання, що дає основне пізнання катол. науки: такого приготовання, котре обіймалоби цілу програму катол. навчання, своїм світлом освічувалоби всі ділянки життя... Якщо хочемо розвязати всі загадки життя, так цивільного як й політичного, потрібно, щоби душі були приготовані

---

[1]) Пор. Bross: A. K. według orzeczeń Stolicy Apost. T. I. стор. 25.

і вироблені в кат. науці; в науці тої Церкви, що її Ісус Христос, зійшовши на землю, вчинив своєю Обручницею і котрій давати ме цілу силу й свою Божу поміч аж до кінця світа... Зважте, що коли будете приготованими, тоді потрафите відповісти на кожду загадку що її спіткаєте в життю... Власне ізза тої самої причини ваша нинішна праця повинна бути виключно працею образування вас самих".[1])

Основне внутрішне життя і пізнання кат. науки, мусить зродити послідовно у членів цер. товариств ревність до апостольської праці. І тут розходиться, щоби якраз сей запал до апост. праці скермувати на відповідні орґанізаційні форми. Сьогодні одиниця богато не зробить. Нинішні часи вимагають не індивідуальної але збірної праці. Бо нинішні вороги Христа і Його Церкви рівнож ведуть плянову і зорґанізовану працю. Під тим оглядом можуть церк. товариства віддати К. А. великі услуги. Спосіб, в який ще вони можуть зробити, подає згаданий висше лист Кардинала стану до президента К. А. в Італії.

„Як з одної сторони К. А. буде старатися спомагати всяким можливим способом рел. стоваришення, так з другої сторони мають також і вони оказувати дальше К. А. свою натхнену поміч, чи то датком молитви, так могучим, а ніколи за мало бажаним й пожаданим даром, чи то усвідомлюванням всіх про красу, конечність й овочі К. А., заохочуючи і скермовуючи до неї своїх власних членів. Се повинно мати місце передовсім в інституціях і конґреґаціях, котрі гортують молодь, а то в тій цілі, щоби запевнити її овочі христ. виховання. В той спосіб з одної сторони множество й велике число діл та інституцій послужить до наглядного виказання правдиво чудесної многоплідности Церкви в задоситьучиненню ріжним потребам душі й суспільности; з другої ж сторони досконала одноздідність між ними а К. А., з захованням для кождої з них належної автономії, буде взнеслою відбиткою і образом одности Церкви, що лучить своїх дітей узлами любови й ревности та всіх заохочує й побуджує до благородної і жертвенної праці на прихід Божого Царства".[2])

---

[1]) Промова Пія XI. до рим. молоді з дн. 21. X. 1923 р. в книжці Brossa, l. c. стор. 189.

[2]) Гл. Wł. Deptuła, l. c. стор. 45.

3) **Дальшим**, одним з найважніших завдань рел. стоваришень у відношенню до К. А. **буде скермовування своїх, духово й орґанізаційно вироблених членів до орґанізацій К. А.** Такі карні члени будуть з одної сторони великою поміччу для самої К. А., з другої сторони й самі члени рел. товариств винесуть для себе самих користи, бо в орґанізації К. А. будуть мали спромогу виробитися на апостолів прилюдного кат. життя.

Під тим оглядом не буде трудностей, бо і так многі рел. товариства побіч першої, головної своєї цілі, себто внутрішного освячення, ставлять собі за завдання також і зовнішне апостолування. Як один примір наведемо перший параґраф зі загального статута Мар. товариств: »Мапійські Товариства є релігійними стоваришеннями. Вони рають на меті плекати у своїх членів правдиву та ніжну мобожність, почитання і дитинячу любов до Пречистої Діви Марії. Зноваж при помочі цеї набожности наміряє Товариство зділати своїх членів правдиво добрими християнами, помочи їм до власного освячення та заразом вплинути, щоби відповідно до свого суспільного становища старалися розбуджувати католицьке освідомлення серед української суспільности, скріпляти любов і привязання до власного обряду та боронити католицьку церкву перед нападами лихих людей«.[1])

Так отже всі рел. товариства мають очевидно на дальше істнувати у своїх властивих формах та мають заховати свою автономію. Але як помічничі стоваришення К. А., мають вони запізнавати і своїх членів зі взнеслістю й потребою та користями К. А. Обовязком провідників рел товариств, якими є всегда з уряду душпастирі, є спрямовувати своїх членів до вже істнуючих світських товариств, щоби через них вливати в них духа катол. життя, а зглядно з поміж тих своїх членів основувати катол. світські товариства, як мущин, жінок, мужеської й женської молоді.

Згідна співпраця рел. товариств з К. А. з певністю причиниться до розширення й утревалення Христового Царства. серед нашого народу.

---

[1]) Коротко кажучи: найвисшою метою стремлінь Тов-а є: зділати членів досконалими християнами, а заразом апостолами добра; одно й друге відповідно до їхнього стану та звання". Гл. „Заг. Статут Мар. Товариств", Львів 1925, стор. 20.